

Sprawa C-267/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

23 kwietnia 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumunia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

25 marca 2021 r.

Strona wnosząca apelację:

Uniq Asigurări SA

Strona przeciwna:

Agenția Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală de Soluționare a Contestațiilor

Direcția Generală de Administrare a Marilor Contribuabili

Przedmiot postępowania głównego

Apelacja od wyroku Curtea de Apel București (sądu apelacyjnego w Bukareszcie, Rumunia) z dnia 19 czerwca 2018 r., oddalającego w części żądanie wnoszącej apelację mające na celu stwierdzenie nieważności decyzji w przedmiocie odwołania z dnia 24 marca 2016 r. oraz decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego z dnia 30 grudnia 2015 r., które to decyzje zostały wydane w dziedzinie podatku od wartości dodanej (VAT) przez organy podatkowe.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Na podstawie art. 267 TFUE tutejszy sąd wnosi o dokonanie wykładni przepisów art. 59 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej.

Pytanie prejudycjalne

Czy przy dokonywaniu wykładni art. 59 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej usługi w zakresie rozpatrywania i likwidacji szkód, które są świadczone przez odpowiednie spółki na rzecz zakładu ubezpieczeń w imieniu i na rachunek tego zakładu ubezpieczeń, mogą zostać zakwalifikowane do kategorii usług konsultantów, inżynierów, firm konsultingowych, prawników, księgowych oraz innych podobnych usług, jak również przetwarzania danych i dostarczania informacji?

Przywołane przepisy prawa Unii i orzecznictwo Unii

Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, art. 46 i 59.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/26/WE z dnia 16 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zmieniająca dyrektywy Rady 73/239/EWG i 88/357/EWG (czwarta dyrektywa w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych), motywy 8–15, art. 4 ust. 1, 4 i 8.

Przepisy wewnętrzne Rady Biur, stanowiące załącznik do decyzji Komisji 2003/564/WE z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie stosowania dyrektywy Rady 72/166/EWG w odniesieniu do kontrolowania ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych.

Wyroki Trybunału: z dnia 6 marca 1997 r., C-167/95, Linthorst, Pouwels en Scheres/Inspecteur der Belastingdienst/Ondernemingen Roermond; z dnia 16 września 1997 r., C-145/96, von Hoffmann/Finanzamt Trier; z dnia 25 stycznia 2001 r., C-429/97, Komisja/Francja; z dnia 6 grudnia 2007 r., C-401/06, Komisja/Niemcy; z dnia 7 października 2010 r., C-222/09, Kronospan Mielec; z dnia 17 marca 2016 r., C-40/15, Aspiro.

Przywołane przepisy prawa krajowego

Ustawa nr 571/2003 – kodeks podatkowy, w brzmieniu obowiązującym w 2009 r., mająca zastosowanie do rozpatrywanych transakcji:

Artykuł 133

„1) Za miejsce świadczenia usługi uważa się miejsce, w którym usługodawca ma siedzibę lub posiada zakład, z którego świadczone są usługi.

2) W drodze odstępstwa od przepisów ust. 1, w przypadku następujących usług za miejsce ich świadczenia uważa się:

[...]

g) miejsce, w którym klient będący odbiorcą usług ma siedzibę lub posiada zakład, pod warunkiem że dany klient ma siedzibę lub posiada zakład poza Wspólnotą lub jest podatnikiem działającym w takim charakterze, mającym siedzibę lub posiadającym zakład na terytorium Wspólnoty, ale nie w tym samym państwie co usługodawca, w przypadku następujących usług:

[...]

5. usługi świadczone przez konsultantów, inżynierów, prawników i adwokatów, księgowych i biegłych rewidentów, firmy konsultingowe i inne podobne usługi;

[...]”.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 SC Uniqa Asigurări SA (zwana dalej również „Spółką”) oferuje swoim klientom polisy obowiązkowego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej (RCA), obejmujące ochronę ubezpieczeniową w ramach zielonej karty; ta ochrona ubezpieczeniowa jest ważna w przypadku wypadków, które miały miejsce poza terytorium Rumunii, w państwach należących do systemu zielonej karty (w przypadku państw zarówno na terytorium Unii Europejskiej, jak i poza nią). Ochrona ubezpieczeniowa w ramach zielonej karty stanowi część ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych (RCA), na podstawie którego przyznawane jest odszkodowanie w wysokości kwot, które ubezpieczony zobowiązany jest zapłacić za szkody materialne lub uszkodzenie ciała spowodowane wypadkami w ruchu drogowym, które miały miejsce za granicą. Spółka przyznaje również odszkodowanie za wszelkie koszty poniesione przez ubezpieczonego/poszkodowanego w postępowaniu cywilnym.
- 2 W związku z tym w razie wypadku, który miał miejsce poza Rumunią, spółka Uniqa, działając jako ubezpieczyciel, wypłacała swoim klientom odszkodowanie z tytułu ochrony ubezpieczeniowej w ramach zielonej karty w latach 2007–2009 za pośrednictwem odpowiedniej spółki Uniqa w danym państwie w następujący sposób:
 - jej klient zgłaszał roszczenie odszkodowawcze do odpowiedniej spółki w państwie, w którym miał miejsce wypadek;
 - odpowiednia spółka rozpatrywała i zaspokajała roszczenie odszkodowawcze w państwie, w którym miał miejsce wypadek, wykonując szereg różnych czynności dotyczących różnych aspektów/działań, takich jak:

- (i) powiadomienie o postępowaniu likwidacyjnym/otwarcie postępowania likwidacyjnego – poprzez przedstawienie/zgłoszenie roszczenia odszkodowawczego;
 - (ii) badanie przyczyn i okoliczności wypadku – sprawdzenie ważności polisy, ustalenie szkody, oszacowanie szkody i przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego, zaproponowanie rozwiązań w zakresie naprawy/rozwiązań zastępczych;
 - (iii) oszacowanie wartości odszkodowania – weryfikacja kosztorysu itd.;
 - (iv) odszkodowanie za wykonanie napraw – rozliczenie z warsztatem samochodowym, wypłata odszkodowania itd.;
 - (v) badanie roszczeń regresowych w odniesieniu do szkody – analiza jest dokonywana po naprawieniu szkody; roszczenia regresowe mogą zrekompensować część wypłaconego odszkodowania z tytułu ubezpieczenia.
- 3 Działania podejmowane w przypadku zgłoszenia roszczenia odszkodowawczego w systemie zielonej karty są określone i regulowane przez przepisy wewnętrzne Rady Biur, które przewidują, że odpowiednia spółka wyznaczona do rozpatrywania i zaspokajania roszczeń odszkodowawczych musi przeprowadzić postępowanie wyjaśniające dotyczące wszystkich okoliczności wypadku. Wspomniane postępowanie wyjaśniające obejmuje etapy wymienione powyżej w pkt i)-v).
- 4 W związku z tym spółka Uniqa zawarła umowy o partnerstwie z 26 spółkami spoza Rumunii, z których 21 to zakłady ubezpieczeń, a pozostałe to spółki o innym charakterze, wchodzące w skład krajowych biur ubezpieczeniowych, które zarządzają systemami odszkodowań i które zajmują się wskazaniem odpowiednich spółek mogących właściwie rozpatrywać roszczenia odszkodowawcze.
- 5 Zgodnie z umowami dwustronnymi zawartymi między spółką Uniqa a odpowiednimi spółkami (art. 2 umów dwustronnych) w celu rozpatrywania i zaspokajania roszczeń odszkodowawczych odpowiednia spółka jest upoważniona przez spółkę Uniqa i jest zobowiązana do działania w imieniu, na rachunek i w interesie Spółki w zakresie ochrony aktywów ubezpieczyciela i w celu zakończenia postępowania likwidacyjnego, przy jednoczesnym poszanowaniu ustawodawstwa państwa, w którym miał miejsce wypadek. W tym względzie:
- w przypadku szkód materialnych do kwoty 15 000 EUR, spowodowanych wypadkiem, zgodnie z art. 3 ust. 5 umów odpowiednie spółki mają swobodę ich zatwierdzenia lub odmowy zatwierdzenia, przy czym ponoszą one odpowiedzialność zarówno wobec ubezpieczających, jak i wobec spółki Uniqa

z tytułu podstawy i kwoty płatności dokonanych w ramach rozpatrywania i likwidacji szkód;

– w przypadku szkód majątkowych przekraczających kwotę 15 000 EUR odpowiednie spółki są zobowiązane do współpracy ze spółką Uniqa przy zaspokajaniu roszczenia odszkodowawczego, biorąc pod uwagę znaczny wpływ na aktywa Spółki; roszczenia są rozpatrywane zgodnie z prawem państwa, w którym miał miejsce wypadek.

6 Spółka Uniqa wypłaciła odpowiednim spółkom wynagrodzenie z tytułu zarządzania za usługi rozpatrywania roszczeń odszkodowawczych świadczone przez te spółki na rzecz klientów Spółki i zastosowała następujące traktowanie pod względem podatkowym:

- w odniesieniu do kwot stanowiących odszkodowania i usług dotyczących wypadków, które miały miejsce za granicą, zafakturowanych przez spółkę Uniqa na rzecz odpowiednich spółek, Spółka nie naliczyła VAT, ponieważ wspomniane kwoty i usługi nie wchodzą w zakres podstawy opodatkowania VAT zgodnie z art. 137 ust. 3 lit. e) kodeksu podatkowego obowiązującego w latach 2007–2011;

- w odniesieniu do kwot stanowiących wynagrodzenie z tytułu zarządzania, zafakturowanych przez odpowiednie spółki w formie prowizji na rzecz spółki Uniqa za usługi rozpatrywania roszczeń odszkodowawczych, Spółka nie naliczyła VAT w ramach mechanizmu odwrotnego obciążenia, ponieważ usługi te nie są objęte zakresem stosowania VAT w Rumunii zgodnie z art. 133 ust. 1 kodeksu podatkowego obowiązującego w latach 2007–2009.

7 Zakład ubezpieczeń Uniqa oferuje również swoim klientom polisy ubezpieczenia zdrowotnego podczas podróży zagranicznych. W tym względzie w dniu 1 kwietnia 2004 r. została zawarta umowa o współpracy pomiędzy Coris International, Unita Insurance (obecnie Uniqa Asigurări SA) a Coris Roumanie, której przedmiotem było rozpatrywanie przez Coris International, w imieniu i na rachunek spółki Uniqa, roszczeń odszkodowawczych zgłaszanych przez posiadaczy polis ubezpieczenia zdrowotnego podczas podróży zagranicznych, zawartych przez spółkę Uniqa na rzecz jej klientów w celu zapewnienia wszelkich usług organizacyjnych, technicznych i prawnych w zakresie rozpatrywania i zaspokajania roszczeń odszkodowawczych.

8 Zgodnie z art. 5 umowy o współpracy Coris International zobowiązuje się do wykonywania następujących działań w celu zaspokojenia roszczeń odszkodowawczych:

- zapewnienie pomocy ubezpieczonym przez całą dobę;
- ustalenie wysokości odszkodowania i zapewnienie jego wypłaty;

- informowanie spółki Uniqa o zaistniałych zdarzeniach, okolicznościach ich wystąpienia, diagnozie i kosztach leczenia oraz o innych kosztach;
 - zapewnienie pomocy technicznej, organizacyjnej i prawnej dla ubezpieczonych.
- 9 W dniu 16 kwietnia 2007 r. strony umowy o współpracy zawarły dodatkową klauzulę nr 1, w której ustaliły, że w zamian za usługi świadczone przez Coris International spółka Uniqa zobowiązuje się do zapłaty następujących kwot:
- 9% opłaconych składek ubezpieczeniowych brutto (to znaczy wynagrodzenia z tytułu zarządzania) – z tytułu badania i oceny szkód oraz gwarancji stałej opieki ze strony agentów Coris – na rzecz Coris International;
 - 91% opłaconych składek ubezpieczeniowych brutto (koszty hospitalizacji, koszty konsultacji, bilety lotnicze itp.) – (to znaczy koszty naprawienia szkody) na rzecz Coris Roumanie.
- 10 Przy rozliczaniu kosztów odszkodowań Spółka nie naliczyła VAT, uznając, że koszty te nie są objęte podstawą opodatkowania VAT zgodnie z art. 137 ust. 3 lit. e) kodeksu podatkowego obowiązującego w latach 2007–2011. W odniesieniu do wynagrodzeń z tytułu zarządzania wypłaconych w okresie 2007–2009 spółka nie naliczyła VAT w ramach mechanizmu odwrotnego obciążenia, ponieważ usługi te nie są objęte zakresem stosowania VAT w Rumunii zgodnie z art. 133 ust. 1 kodeksu podatkowego.
- 11 W okresie od dnia 13 marca 2012 r. do dnia 18 grudnia 2015 r. organy podatkowe przeprowadziły kontrolę podatkową w siedzibie Uniqa Asigurări SA, mającą na celu sprawdzenie w sposób wyrywkowy przestrzegania obowiązków w zakresie naliczania, deklaracji i zapłaty niektórych obciążeń podatkowych w okresie od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. W następstwie kontroli podatkowej organy kontrolne wydały w dniu 30 grudnia 2015 r. protokół kontroli podatkowej i decyzję określającą wysokość zobowiązania podatkowego, w której zobowiązano spółkę do zapłaty dodatkowego VAT w łącznej kwocie 3 439 412 lejów rumuńskich (RON) i dodatkowych zobowiązań podatkowych w łącznej kwocie 3 706 077 RON z tytułu wynagrodzeń za zarządzanie.
- 12 W dniu 24 marca 2016 r. Spółka wniosła odwołanie zmierzające do uchylenia decyzji podatkowych dotyczących wyżej wymienionych dodatkowych obciążeń podatkowych, które to odwołanie zostało oddalone decyzją z dnia 15 września 2016 r.
- 13 W dniu 23 grudnia 2016 r. Uniqa Asigurări SA wniosła skargę do Curtea de Apel București (sądu apelacyjnego w Bukareszcie), wnosząc o stwierdzenie nieważności decyzji w przedmiocie odwołania z dnia 15 września 2016 r. oraz stwierdzenie nieważności decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego z dnia 30 grudnia 2015 r. i stwierdzenie niezgodności z prawem protokołu kontroli podatkowej wydanego tego samego dnia.

- 14 Curtea de Apel București (sąd apelacyjny w Bukareszcie) wydał wyrok w dniu 19 czerwca 2018 r., w którym uwzględnił żądanie jedynie w części, stwierdzając nieważność decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego jedynie w odniesieniu do części dodatkowych zobowiązań podatkowych ze względu na stwierdzenie szkody poniesionej przez spółkę wnoszącą apelację w wyniku nieuzasadnionego nadmiernego czasu trwania kontroli podatkowej. Sąd ten orzekł, że usługi zarządzania i likwidacji szkód „są podobne do usług świadczonych przez inżynierów”, powołując się na sprawę C-222/09, Kronospan Mielec.
- 15 Zarówno wnosząca apelację, jak i właściwe organy podatkowe zaskarżyły to orzeczenie do sądu odsyłającego. Wnosząca apelację zakwestionowała niektóre aspekty dotyczące ustalenia VAT z tytułu prowizji za zarządzanie pobieranych od niektórych transakcji, które jej zdaniem nie mogły być opodatkowane na terytorium Rumunii, natomiast organy podatkowe zaskarżyły decyzję o stwierdzeniu nieważności w części dodatkowych zobowiązań podatkowych.

Główne argumenty stron postępowania głównego

- 16 W celu ustalenia wymiaru podatku organy podatkowe uznały, że w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy art. 133 kodeksu podatkowego, które regulują miejsce świadczenia usług w okresie 2007–2009, stwierdzając, że wypadku dotyczy wyjątek przewidziany w art. 133 ust. 2 lit. g) pkt 5 kodeksu podatkowego, a nie powołany przez Spółkę przepis, i uznając, że w odniesieniu do usług związanych z postępowaniem likwidacyjnym miejscem świadczenia usług jest państwo członkowskie, w którym usługobiorca ma siedzibę, to znaczy Rumunia.
- 17 Na poparcie kwalifikacji usług świadczonych przez odpowiednie spółki i przez Coris International do kategorii „innych podobnych usług” organy podatkowe powołały się na przyjęty przez rząd Zjednoczonego Królestwa przewodnik 741, który określa, że usługi świadczone przez likwidatorów szkód/rzeczoznawców szkód, wiążące się z badaniem aktywów w celu określenia poziomu szkód, jak również negocjacjami mającymi na celu określenie poziomu szkód, są również objęte zakresem wspomnianej kategorii. Organ podatkowe stwierdzają zatem, że ponieważ działalność w zakresie rozpatrywania i zaspokajania roszczeń odszkodowawczych wykonywana przez odpowiednie spółki i przez Coris International na rzecz spółki Uniqa odpowiada temu, co w Zjednoczonym Królestwie określa się jako „Services of loss adjusters”, rzeczony usługi należą do kategorii „innych podobnych usług”, a miejscem ich świadczenia jest Rumunia.
- 18 Na poparcie swoich zarzutów dotyczących niezgodności z prawem wnosząca apelację podniosła, że usługi świadczone przez jej partnerów nie wchodzą w zakres „innych podobnych usług”, do których odnosi się wyjątek wprowadzony w art. 133 ust. 2 lit. g) pkt 5 kodeksu podatkowego, oraz że z tego względu powinno się zastosować przepis art. 133 ust. 1 kodeksu podatkowego, gdyż

miejsce świadczenia usług znajduje się za granicą, a nie w Rumunii, wbrew błędnemu stanowisku organu podatkowego, które doprowadziło do niezgodnego z prawem poboru VAT w odniesieniu do tych usług.

- 19 Wnosząca apelację uważa również, że rozumowanie organów podatkowych jest błędne, ponieważ usługi świadczone przez jej partnerów mają charakter znacznie bardziej złożony niż badanie aktywów w celu ustalenia szkody i negocjacje w sprawie odszkodowania. Usługi świadczone przez odpowiednie spółki i przez Coris International nie ograniczają się zatem do zwykłego badania wypadku i oszacowania szkody – co jest raczej działalnością charakterystyczną dla rzeczoznawcy szkód –, lecz zakładają świadczenie zintegrowanego zakresu usług, który rozpoczyna się wraz z wszczęciem postępowania likwidacyjnego i w niektórych przypadkach prowadzi nawet do pokrycia kwoty szkody.
- 20 W związku z tym, nawet jeśli usługi związane z badaniem i szacowaniem szkód, do których odnoszą się organy podatkowe, są objęte zakresem usług świadczonych przez partnerów Spółki, to stanowią one jedynie część złożonej całości działalności odpowiednich spółek lub Coris International, w związku z czym utożsamianie ich z usługami kontroli szkód byłoby uproszczeniem i, co za tym idzie, byłoby niezgodne z prawem.
- 21 W konsekwencji usługi świadczone na rzecz Spółki przez jej partnerów nie mogą zostać zakwalifikowane do kategorii podobnych usług świadczonych przez konsultantów/prawników/inżynierów lub rzeczoznawców szkód, ponieważ są to rzeczywiste usługi rozpatrywania i zaspokajania roszczeń odszkodowawczych, które nie są objęte zakresem modelu przyjętego przez ustawodawcę w celu ustanowienia wyjątku dotyczącego miejsca świadczenia usług.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania prejudycjalnego

- 22 W ramach wniesionej przez spółkę apelacji rozstrzygnięcie w przedmiocie charakteru prawnego usług w zakresie rozpatrywania i likwidacji szkód świadczonych przez odpowiednie spółki na rzecz zakładu ubezpieczeń należy do sądu rozpoznającego sprawę. Înalta Curte de Casație și Justiție uważa, że chodzi o dokonanie wykładni art. 46 i 59 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej w celu ustalenia, czy usługi w zakresie rozpatrywania i likwidacji szkód, które są świadczone przez odpowiednie spółki na rzecz zakładu ubezpieczeń w jego imieniu i na jego rachunek, należą do kategorii usług świadczonych przez konsultantów, inżynierów, firmy konsultingowe, prawników, księgowych i innych podobnych usług, jak również przetwarzania danych i dostarczania informacji, w którym to przypadku wyjątek od ogólnej zasady miejsca świadczenia usług mógłby mieć zastosowanie do tych usług.
- 23 Sąd odsyłający przypomina, że część usług będących przedmiotem niniejszej sprawy, które zostały opodatkowane na terytorium Rumunii, była świadczona zgodnie z dyrektywą 2000/26/WE w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw

członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zmieniającą dyrektywy Rady 73/239/EWG i 88/357/EWG (czwarta dyrektywa w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych). Na podstawie tych przepisów zostały zawarte dwustronne umowy o współpracy dotyczące zaspokajania roszczeń odszkodowawczych, będące przedmiotem kontroli podatkowej w niniejszej sprawie, na podstawie których pełnomocnik jest upoważniony i zobowiązany do rozpatrywania roszczenia odszkodowawczego zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa oraz praktyką w zakresie likwidacji szkód w interesie ubezpieczyciela RCA.

- 24 Z brzmienia art. 5 przepisów wewnętrznych Rady Biur wynika, że odpowiednie spółki mają prawo żądać, w szczególności od ubezpieczyciela, wynagrodzenia z tytułu zarządzania, obejmującego wszystkie inne koszty, obliczonego zgodnie z zasadami zatwierdzonymi przez Radę Biur. Owa prowizja z tytułu zarządzania dotyczy świadczenia usług na rzecz ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej, mających na celu prowadzenie postępowania likwidacyjnego, a podejmowanie decyzji przez usługodawcę jest uzależnione od celu polegającego na świadczeniu usług w imieniu i na rachunek ubezpieczyciela będącego usługobiorcą w sposób najbardziej korzystny dla tego ubezpieczyciela zgodnie z obowiązującym prawem, na podstawie umowy zawartej między stronami.
- 25 W niniejszej sprawie chodzi zatem o świadczenie usług o złożonym charakterze w zakresie rozpatrywania i zaspokajania roszczeń odszkodowawczych, wykonywanych przez odpowiednie spółki i obejmujących wiele rodzajów działalności, które muszą być uznane za jedną całość.
- 26 Powołując się na orzecznictwo Trybunału, sąd odsyłający stwierdza, że zawarte w art. 59 dyrektywy 2006/112/WE wyrażenie „inne podobne usługi” nie dotyczy zawodów takich jak prawnik, konsultant, księgowy lub inżynier, lecz wyłącznie usług. Wyrażenie „inne podobne usługi” nie odnosi się do jakiegokolwiek elementu wspólnego dla różnych rodzajów działalności wymienionych w dyrektywie, lecz do usług podobnych do każdego z tych rodzajów działalności, rozpatrywanych odrębnie. Ponieważ orzecznictwo wspólnotowe nie jest wystarczająco precyzyjne, aby można było rozstrzygnąć w sposób wystarczająco jasny kwestię prawną rozpatrywaną w niniejszej sprawie, Înalta Curte de Casație și Justiție uważa, że należy zwrócić się do Trybunału o dokonanie wykładni przepisów dyrektywy VAT.
- 27 Kwestia prawna, która jest przedmiotem niniejszej sprawy, nie została również poruszona w sprawie C-40/15, *Aspiro*, w której Trybunał przeanalizował traktowanie pod względem podatkowym usług świadczonych przez odpowiednie spółki w świetle dyrektywy VAT i stwierdził, że usługi te są usługami objętymi zakresem stosowania VAT, ponieważ nie są one zwolnione z podatku. Kwestia charakteru prawnego usług świadczonych przez odpowiednie spółki była bowiem jeszcze rozpatrywana przez Trybunał, ale w niniejszej sprawie powstaje pytanie, czy usługi te należą do kategorii usług podobnych, o których mowa w art. 59

ust. 1 lit. c) dyrektywy VAT, czy też nie. W wyniku odpowiedzi na to pytanie sąd odsyłający będzie w stanie określić dokładnie miejsce opodatkowania owych usług dla celów VAT.

DOKUMENT ROBOCZY